

'Hier ga ik nog meer van mijn vak houden'

TEKST EMMA VAN DER ZALM
FOTO JAN VERSWELD

di

De grootte van de stad, haar kille hotel, de conservatieve en angstige cultuur van het land: in het begin stond alles in Londen haar tegen, schreef Halina Reijn in haar wekelijkse column in de Belgische krant *De Morgen*. Later sms'te ze Ariane Schluter, van wie ze de Theo Mann-Bouwmeester-ring ontving, de prestigieuze theaterprijs die wordt overgedragen van actrice op actrice: 'Weet wel dat ik, hier in Londen, aan die ring denk als ik onzeker word. Dat geeft me enorme steun.'

In Londen staat ze op het podium met de wereldvermaarde Britse acteur Jude Law. De voorstelling *Obsession* van regisseur Ivo van Hove ging 25 april in première in het theater The Barbican. Voor het eerst werkt de regisseur met een cast die bestaat uit zowel Britse acteurs als leden van Toneelgroep Amsterdam. Na hun optredens in Londen spelen ze in theaters over de hele wereld, waaronder van 8 juni tot en met 18 juni in Koninklijk Theater Carré in het kader van het Holland Festival.

In Engeland is ze misschien een nieuweling, dat geldt niet voor Nederland. Ze speelde in vele bioscoopfilms en televisieseries, schreef twee boeken en werd meermalen bekroond. Zo ontving ze Gouden Kalveren voor *Zwarte boek* en de miniserie *De Prins en het meisje*, won ze de Theo d'Or voor *Rouw siert Electra* en bij haar 25-jarig jubileum voor Toneelgroep Amsterdam kreeg ze de Courbois-parel uit handen van Kitty Courbois.

Tijdens haar samenwerkingen met Ivo van Hove was Halina Reijn gewond om keihard te werken, dacht ze. Maar het gebrek aan slaap en het spelen over de hele wereld is niet te vergelijken met de werkhouding van de Britten, vertelt de actrice over de telefoon vanuit de Britse hoofdstad. "Het is een hele harde wereld hier. Als je buiten de boot valt, heb je niks meer."

Gemengde recensies
"Het is een heel andere mentaliteit, en daar wil ik graag van leren," zegt Reijn. Na jarenlang op het Nederlandse toneel te hebben gestaan, vond ze het tijd worden voor iets anders. "Daarom is het heel fijn om nieuwe stappen te mogen zetten. Het voelt alsof ik opnieuw kan beginnen hier, dat ik anoniem kan zijn en me weer moet bewijzen."

Ook al heeft ze het anker nog niet uitgegoid, ze speelt met de gedachte om in Londen te blijven. In haar hoofd worden de plannen steeds concreter. Samen met Jude Law dompelt ze zich onder in het klassieke toneel en de rijke theatergeschiedenis van de Britten. Ze heeft het gevoel dat ze op handen wordt gedragen omdat ze kiest voor het toneel, iets wat volgens haar in Nederland ondenkbaar is. "Daar denkt men: waarom speel je niet in een film? Hier ga ik nog veel meer van mijn vak houden."

Als kleuter zag ze al voor zich dat ze internationaal succesvol zou worden. Haar ouders snaptten niet waar het vandaan kwam, zij zelf evenmin. "Heel gek. Het was geen droom van me; het kwam echt vanuit de overtuiging dat het niet anders kon lopen."

En ze wil nog meer groeien, geprikkeld en uitgedaagd worden. Een groot podium in Londen heeft ze daar niet per se voor nodig, dat kan net zo goed in een theater in Enschede. Het gaat haar om de inhoud, niet om uiterlijkheden.

Nu ze alle hoeken van het Nederlandse toneel heeft gezien, slaat Halina Reijn haar vleugels uit. Samen met Jude Law speelt ze in Ivo van Hoves *Obsession* en dompelt ze zich onder in de Londense theaterwereld. 'Er is hier nog veel meer sprake van tradities die doorbroken mogen worden.'

"Dat is allemaal gebakken lucht. De ene dag is de ene beroemd, de volgende dag is het weer iemand anders." Ook succes is volgens haar een veranderlijk begrip in de theaterwereld. "Iemand kan naar mij kijken en het walge-lijk vinden, terwijl een ander het fantastisch kan vinden." Dat bleek ook uit de recensies van *Obsession*. De verwachtingen waren hooggespannen, en niet alleen omdat Jude Law op het podium staat (voor elke try-out werden dranghekken neergezet vanwege zijn fans, en het grootste deel van de kaarten gaat waarschijnlijk naar mensen die hun idool in het echt willen zien, schreef Reijn in haar column). Ook van regisseur Ivo van Hove hebben de Britten een hoge pet op. "Hij wordt hier echt gezien als de nieuwe messias van het toneel."

De Britse recensenten waren echter verdeeld. Volgens Reijn heeft dat te maken met het feit dat experimenteel toneel in Engeland nog in de kinderschoenen staat. "Hier zijn ze niet gewend te kijken naar toneelstukken waar weinig verhaal in zit, of die heel fysiek en emotioneel zijn. In Nederland kijken we daar niet meer van op. Er is hier nog veel meer sprake van tradities die doorbroken mogen worden en grenzen die opgezocht kunnen worden. Dat vind ik ongelooflijk spannend."

Het commentaar laat haar niet koud, maar als kunstenaar moet je bereid zijn risico's te nemen, vindt Reijn. Ze ziet het zelfs als haar eerste levensbehoefte. Hetzelfde geldt volgens Reijn voor Ivo van Hove, maar zo onbevreesd als hij is ze niet: "Ik heb wel angsten en ben kleiner van geest. Ik vind het nog altijd spannend om op het podium te staan, en soms ook gênant en verschrikkelijk."

Het idee dat een acteur altijd zijn heeft in aandacht, is volgens Reijn een misvatting. "Jude zei tegen mij: 'Niemand die zelf niet speelt, weet hoe het is.' Daar ben ik het mee eens. Mensen hebben zo snel vooroordelen. Ik heb nooit het gevoel van: yes, iedereen gaat lekker naar me kijken."

Cellulitis

Tijdens de repetities voor *Obsession* kan ze zich ook zorgen maken om schijnbaar onbelangrijke zaken, zoals het open en bloot tonen van cellulitis. "Ik kan echt een zurend meisje zijn. Zo dom." Op begrip van Van Hove hoeft ze niet te rekenen. Maar op haar verzoek zat hij even later wel ergens anders in de zaal om te kijken hoe het licht viel.

"Hij vermoordt me als ik dit zo omschrijf," zegt Reijn wanneer ze haar band met de Vlaamse regisseur beschrijft als een huwelijk waarin zij het vrouwtje is en hij het mannetje. "We zijn altijd loyaal naar elkaar. Tegelijkertijd groeien we individueel ook, ik doe dat op een andere schaal dan hij. Ivo is zo populair dat zelfs Cate Blanchett met hem wil werken. Hij bewijst dat hij ons (Toneelgroep Amsterdam) niet nodig heeft."

Een gevolg van haar eigen succes is dat haar privéleven een 'gekkenhuis' is. Bruiloften, verjaardagen en familierituelen moet ze dikwijls missen omdat ze een voorstelling nu eenmaal niet kan afzeggen. "Het is een beroep dat alles van je vraagt en niet te combineren is met een gezin. Als vrouw moet je misschien nog harder vechten in dit vak. Ik prijs mezelf heel gelukkig, maar ik voel sommige dingen ook als een verantwoordelijkheid. Ik ben me er altijd bewust van geweest dat vrouwen harder moeten vechten dan de witte man."

Die ongelijkheid wil ze bestrijden, maar daarvoor is het volgens haar niet nodig een man te worden. Het gaat niet om het verloochenen van je eigen vrouwelijkheid. "Natuurlijk voel ik me niet alleen maar een sterke vrouw, ik voel me ook een heel zwakke vrouw. Maar wel een vrouw die eerlijk is ten opzichte van haarzelf, in al haar facetten."

Obsession is 8 t/m 11 en 14 t/m 18 juni te zien in Carré.

'Jude zei tegen mij: 'Niemand die zelf niet speelt, weet hoe het is.' Daar ben ik het helemaal mee eens'

➔ Halina Reijn met tegenspeler Jude Law. Voor elke try-out werden dranghekken neergezet vanwege zijn fans.